

8.4.2013

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Opetus- ja kulttuuriministeriö lp 7.3.2013 OKM/122/040/2011

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TUTKINTOJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISEEN LIITTYVÄ KUULEMISTILAISUUS

Opetushallitukseen on saapunut (13.3.2013) kutsu opetus- ja kulttuuriministeriön ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämiseen liittyvään kuulemistilaisuuteen. OKM (7.3.2013, OKM122/040/2011) on pyytänyt kirjalliset näkemykset tutkintojärjestelmän kehittämisestä tahoilta, jotka eivät osallistu kuulemistilaisuuteen.

Lausuntonaan Sosiaalialan koulutustoimikunta toteaa seuraavaa.

Sosiaalialan koulutustoimikunta toteaa tutkintojärjestelmän kehittämistä koskevat esitykset pääosin kannatettavina. Niiden nähdään vahvistavan entisestään hyvää koulutusjärjestelmää. Tutke2 ohjausryhmä ja työryhmä ovat tehneet erinomaista ja huolella harkittua työtä.

Ammatillisen tutkinnon määritelmä

Ammatillisen tutkinnon määritelmää ja tutkintotyyppien kriteerien selkeyttämistä pidetään tärkeänä. Ammatillisen tutkinnon määrittelyssä huomioitavat tekijät on esitetty kattavasti. Lisäksi työyhteisönäkökulma tulisi ottaa mukaan kaikille ammatillisille tutkinnoille yhteiseen osaamiseen.

Lähtökohtana kolme tutkintotyyppiä; perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto säilyvät, mikä on hyvä. Tutkintotyypeille laaditut kriteerit nähdään tärkeiksi. Näitä kolmea tutkintotyyppiä ei käsityksemme mukaan yritetä esityksessä ”hierarkistaa” keinotekoisesti, vaan lähtökohtana ovat eri toimi-/ammattialojen tarpeet. Tämä on hyvä asia, sillä alojen tutkintojen historia ja niiden tuottama osaaminen/ osaamistarve vaihtelevat toimialoittain

Tutkintojen määrää ei haluta lisätä, vaan kehitetään tutkintorakenteen modulaarisuutta, ja osia voi ottaa myös muista tutkinnoista tiettyjen sääntöjen sisällä. Tutkinnon laajuudet säilyvät nykyisellään (jatkossa =180 ECVET pistettä), hyvin perustelluista syistä ne voivat olla laajempia (esim. ammatin kv-säännöksistä johtuen), mutta tämä on poikkeus, josta säädettäisiin erikseen asetuksella.

Näyttötutkintoihin valmistavassa koulutuksessa pisteitä ei ole, ettei synny jäykkyyttä ja näyttöjen ideologian vastaista asetelmaa, mikä on hyvä asia. Tutkintojen osaamisen tulee olla laaja-alaista ja osaaminen hyödynnettävissä useissa työpaikoissa. Ammatillisen perustutkinnon suorittaminen ammatillisena peruskoulutuksena ja näyttötutkintoja on nykyiseen tapaan kannatettavaa.

20.6.2012

11/426/2012

Kaikille ammatillisille tutkinnoille yhteinen osaaminen

Työyhteisötaidot pitäisi saada selvemmin esille, vaikka ne voivat sisältyä käsitteisiin ”ammattitaito” tai ”amatilliset valmiudet”. Asiakkaan kohtaaminen ja hänen toiveidensa huomioonottaminen voisi näkyä muutenkin, kuin vain turvallisuuden kohdalla. Perustutkinnon suorittaneella ei ole valmiuksia toimia yrittäjänä, vaan se edellyttää syventävää osaamista esim. lisäkoulutuksen kautta

Perustutkinnon kriteerit

Perustutkinnon kriteereissä tulisi työyhteisötaidot saada selvemmin esille. Ammatillisen perustutkinnon kriteerien määrittely on tärkeää. Kolmiportainen arviointiasteikko toimii. Uusi asteikko on ollut vasta vähän aikaa käytössä, joten muutosta tulisi arvioida huolella, koska palaute on ollut vaihtelevaa.

Ammattitutkinnon kriteerit

Ammattitutkinnossa työyhteisötaidot pitäisi saada selvemmin esille. Ammatittutkinnon kriteerien määrittely on tärkeää. Nykyisiä kriteerejä pidettiin myös hyvinä ja riittävinä.

Erikoisammattitutkinnon kriteerit

Työyhteisötaidot pitäisi saada selvemmin esille. Erikoisammattitutkinnon kriteerien määrittely on myös tärkeää. Nykyisetkin kriteerit hyvät ja riittävät.

Tutkintorakenneasetukset

Tutkintorakenteen valmistelun vastuutahoista ja niiden tehtävistä tulee päättää säädöstasolla. Alan tutkintojen tarkastelu kokonaisuutena on välttämätöntä mm. päällekkäisyyksien karsimiseksi.

Tutkintojen jaottelu koulutus- ja opintoaloittain

Jo aikaisemmassa käsittelyssä koulutus- ja opintoalaluokitusten ja klusteripohjaisen luokittelun yhdistelmä todettiin sosiaalialan näkökulmasta parhaaksi vaihtoehtoksi. Vaihtoehtoa on jo lähdetty toteuttamaan ja se on erityisesti säädeltyjen ammattialojen osalta toistaiseksi soveltuvin vaihtoehto. Sosiaalialan näkökulmasta on keskeistä säädeltyjen ammattien osalta varmistaa kolmiportaisessa mallissa asiakas- ja potilasturvallisuus sekä tutkinnon suorittajien oikeusturva ja jatko-opiskelumahdollisuudet. Lisäksi tulee varmistaa, että työelämä tunnistaa ammatinharjoittamisen kannalta oleellisen osaamisen.

Tutkintojen ja osaamisalojen nimet

20.6.2012

11/426/2012

Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016 kehittämissuunnitelmassa tavoitteeksi asetettiin, että yhtenäistetään ammatillisten tutkintojen nimet ja muodostetaan tutkintonimikkeet tutkintoihin. Esitykset vievät käytäntöä kohti tavoitetta, mutta eivät saavuta nimikkeistön yhdenmukaisuutta. Käsitteistön yhdenmukaistaminen on järkevää ja selkeyttävää.

Pidemmän aikavälin tavoitteena koulutustoimikunta on pitänyt vaihtoehtoa, jossa tutkintojen nimet ovat kaikissa tutkintotyypeissä alan lähtökohdista ja kaikkiin tutkintotyypeihin tulisi tutkintonimikkeet.

Tutkintojen nimeäminen alan tai toiminnon mukana pääsääntöisesti hyvä. Osaamisala kannatettavaa. Osaamisaloista päättäminen tutkinnon perusteissa lisää joustavuutta ja mahdollistaa nopean reagoinnin työelämän osaamistarpeisiin.

Tutkintonimikkeet

Perustutkinnossa tutkintonimikkeiden säilyminen on tärkeää, mutta ne olisivat tärkeitä myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa. Tavoitteena tulee olla tutkintonimikkeiden saaminen kaikille ammatillisille tutkinnoille. Työelämällä on edelleen vaikeuksia tunnistaa erityisesti ammatti- ja erikoisammattitutkintoja ja niiden tarjoamaa osaamista.

Tutkintonimikkeet tulee ottaa käyttöön ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista; tuottavat lisäinformaatiota joko työelämälle, tutkinnon suorittajalle tai koulutus- ja urapolkua suunnitteleville.

Tutkintotyyppien ja tutkintojen laajuus

Kaikkien perustutkintojen tulee olla laajuudeltaan samanlaajuisia, jotta jatko-opintokelpoisuus kaikille säilyy tasavertaisena eikä tutkinnonsuorittajan tarvitsisi ”yllättäen” suorittaa jatko-opinnoissa esim. ns. siltaopintoja saavuttaakseen opinto-oikeuden.

Näyttötutkintojen jättäminen ECVET-pisteytyksen ulkopuolelle kaipa perustelua.

Ammatillisten perustutkintojen erot on otettava osaamisen kirjauksissa huomioon. Kielitaitovaatimuksia ei tule madaltaa, vaan vahvistaa ja varmistaa osaaminen. Perustutkinnon laajuus 120 ov hyvä.

Tutkintojen muodostumisen perusyksiköt

Tehdyt esitykset todettiin hyväksi. Ammatillisen perustutkinnon suorittaminen vaiheittain on mahdollista ja hyvä kehittämiskohde, mutta kokonainen tutkinto selvästi tavoitteeksi. Lisäksi on taattava riittävä ohjaus. Tarvitaan yhteiset pelisäännöt, joilla määritellään tutkinnon suorittamisen takarajaa silloin, kun tutkinto suoritetaan osissa.

Pakollisuus ja valinnaisuus

20.6.2012

11/426/2012

Valinnaisuuksien on oltava työelämän, lainsäädännön ja hallinnon kannalta tarkoituksenmukaisia (vrt. esim. kotityöpalvelu ja sosiaalialan tutkinnot, valvonta, palveluiden verotus, hallinto). Kaikissa ammatillisissa tutkinnoissa tulee olla pakollisina tutkinnon osat, jotka takaavat alan ydinammattiaidon.

Toisaalta tarvitaan myös valinnaisia tutkinnon osia, joita voi ottaa muista tutkinnoista sen mukaan, kuin työelämän tai tutkinnon suorittajan omat tarpeet edellyttävät. Valinnaisuuden lisääminen myös ammatti- että erikoisammattitutkinnoissa on tärkeää.

Monien erikoisammattitutkintojen osalta esim. tutkinnon osan valinta johtamisen erikoisammattitutkinnosta vahvistaisi esimiestyön osaamista.

Tutkinnon perusteiden sisältö

Kannatetaan tutkinnon perusteiden sisällön uudistamista tutke2 esityksen mukaisesti, joka jämäköittää laajaksi paisuneita perusteasiakirjoja.

Perusteiden valmisteluprosessi

Nykyisissä ammatillisissa tutkinnoissa on paljon päällekkäisyyttä ja lähellä olevien tutkintojen tarkastelu on tässä tarpeen.

Perustetyöryhmiin kutsuttavien tahojen määrittely on epäselvää. Opetushallituksen tulee hyödyntää niitä työelämän asiantuntijoita, joilla on paras asiantuntemus perusteiden valmisteluun.

Puheenjohtaja

Heli Sahala

Sihteeri

Anne Mårtensson